

твердити у встановленому порядку нормативно-правові документи щодо особливості корпоратизації основних аеропортів країни, що можна розглядати як підготовку до реструктуризації їх мережі. Актуальним питанням є вдосконалення авіаційного законодавства України з урахуванням норм міжнародного повітряного права. Зокрема, його положення, що стосуються державного забезпечення і особливостей діяльності цивільної авіації, правил безпеки польотів у повітряному просторі України. Потребують розробки та прийняття нормативно-правові акти, якими визначається сфера та порядок державного регулювання діяльності природних монополій та ринкових відносин у галузі, комерційні права авіаперевізників, механізми їх захисту [1, с.105].

Необхідно також удосконалювати систему нагляду за безпекою діяльності вітчизняних авіакомпаній в Україні та поза її межами на основі стандартів ЄС.

Важливим залишається питання про утворення акціонерної компанії зі статусом національного авіаперевізника, здатної конкурувати на внутрішніх і міжнародних авіаційних маршрутах із провідними іноземними авіакомпаніями.

У планах інтеграції України до європейського авіаційного ринку особливе значення надається підприємствам авіаційної промисловості, які є стратегічними об'єктами і відіграють важливу роль у технологічному та економічному розвитку країни.

Головне завдання – не лише зберегти їх у нинішньому стані, а й суттєво збільшити промислово-економічний та конкурентний потенціал цих підприємств, забезпечити безпроблемний вихід всієї гами їх продукції на європейський ринок.

Важливим завданням для української сторони у переговорному процесі є прийняття чіткого плану підготовки до інтеграції авіаційних ринків України та ЄС, що допоможе суттєво збільшити позитивний ефект від лібералізації європейського ринку – в інтересах як галузі, так і пасажирів [1, с.106].

Сьогодні конкурувати на рівних із багатьма європейськими авіакомпаніями не здатна жодна з найбільш потужних українських.

Невеликий парк сучасних, придатних для польотів міжнародними маршрутами літаків, обмежена мережа авіаліній, набагато менший обсяг доходів не дозволяють національним авіакомпаніям

скористатися перевагами, які мають їх європейські конкуренти, наприклад від збільшення чисельності авіарейсів або завантаження літаків трансферними пасажиропотоками [1, с.107].

На думку експертів, уряд навмисно затягує переговорний процес з Європою. "Це, безумовно, відмовки, тому що наявність візового режиму перешкоджає збільшенню пасажирських перевезень не тільки з боку українських перевізників, а й іноземних. У нас немає поділу, що іноземний перевізник перевозить іноземців, а український – українців," відзначає старший партнер юридичної фірми "Ілляшев та партнери" Роман Марченко. Він вважає, що держава створює тепличні умови для українських авіакомпаній, яким лібералізація ринку не вигідна.

Втім, у самих авіакомпаніях не раз заявляли, що "відкриття неба" з Європою послужило б гарним поштовхом для їх розвитку.

Отже, на сьогодні можна з впевненістю сказати, що Україна не готова до приєднання до єдиного європейського простору у зв'язку з низкою проблем, що, як і багато років тому, залишаються невирішеними.

Література

1. Скрипнюк О. Правові засади інтеграції України до загальноєвропейського повітряного простору / О. Скрипнюк // Право України. – 2009. – №1. – С.102-107.

УДК 347.829(477)(043.2)

Грицюк К. Е., Лінник Л. В.,
студенти,

Юридичний інститут
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Боярська З.І., к.і.н., доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Україна як суб'єкт міжнародного права здійснює повний та винятковий суверенітет над своїм повітряним простором. Правовий режим повітряного простору України регламентується національ-

ним законодавством: Законом України "Про Державний кордон України" від 11 серпня 2013 року, Повітряним кодексом України від 19 травня 2011 року та міжнародними договорами. Крім того, необхідно зазначити порядок використання повітряного простору України, який визначається Положенням про використання повітряного простору України від 27 грудня 2008 року і Правилами польотів повітряних суден та обслуговування повітряного руху в класифікованому просторі України від 16 грудня 2011 року.

Державне регулювання діяльності в галузі авіації та використання повітряного простору України полягає у формуванні державної політики та стратегії розвитку, визначенні завдань, функцій, умов діяльності в галузі авіації та використання повітряного простору України, застосуванні заходів безпеки авіації, прийнятті загальнообов'язкових авіаційних правил України, у здійсненні державного контролю за їх виконанням та встановленні відповідальності за їх порушення.

Згідно ст. 5 Повітряного Кодексу України держава здійснює регулювання діяльності цивільної авіації через центральний орган виконавчої влади в галузі транспорту, відповідні органи авіаційного транспорту України за такими напрямками:

1) здійснення комплексних заходів щодо забезпечення безпеки польотів, авіаційної, екологічної, економічної та інформаційної безпеки;

2) створення умов для розвитку авіаційної діяльності, повітряних перевезень та їх обслуговування, виконання авіаційних робіт та польотів авіації загального призначення;

3) організація використання повітряного простору України;

4) представництво України в міжнародних організаціях цивільної авіації та у міжнародних відносинах з питань цивільної авіації.

За рішенням центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту можливе об'єднання зусиль і проведення робіт у зазначених напрямках з органами інших держав з метою вирішення питань більш якісно та з меншими витратами.

Виконання польотів повітряних суден у повітряному просторі України регламентується Правилами польотів у повітряному просторі України, які поширюються на всіх користувачів повітряного простору України.

Під польотом повітряного судна слід розуміти його переміщення у повітряному просторі, а також зависання.

Порядок організації польотів цивільних і державних повітряних суден встановлюється відповідними органами державної виконавчої влади.

В разі виникнення в польоті екстремальної ситуації, що створює загрозу для життя людей, командир повітряного судна може відступити від встановлених правил польоту з негайним повідомленням про прийняте рішення органу обслуговування повітряного руху, з яким він здійснює радіозв'язок.

Згідно ст. 46 Повітряного Кодексу України Авіаційними правилами України з урахуванням вимог міжнародних договорів України установлюється класифікація видів польотів, визначаються детальні умови та правила здійснення польотів в межах України, польотів до України українських та іноземних цивільних повітряних суден у повітряному просторі України та поза межами України, здійснення випробувальних польотів для українських цивільних повітряних суден. Міжнародні польоти у повітряному просторі України виконуються на підставі відповідних міжнародних договорів України та авіаційних правил України, основні засади яких публікуються у збірнику аеронавігаційної інформації.

Регулярні міжнародні польоти, під час яких повітряні судна перетинають державний кордон більш як однієї країни, виконуються на підставі міжнародних договорів та домовленостей між авіаційними органами влади, уповноваженими на укладення цих домовленостей у встановленому законодавством порядку.

Випробувальні польоти повітряних суден цивільної авіації на території України виконуються лише з аеродромів або злітно-посадкових майданчиків, сертифікованих або допущених до експлуатації згідно з авіаційними правилами України. Міжнародні польоти іноземних безпілотних цивільних повітряних суден виконуються на підставі спеціального дозволу уповноваженого органу з питань цивільної авіації, що видається за погодженням з Міністерством оборони України в порядку, встановленому авіаційними правилами України.

Для виконання польоту необхідно отримати від уповноваженого органу з питань цивільної авіації дозвіл на виліт цивільного повітряного судна з аеродрому України, приліт повітряного судна

до аеродрому України або на проліт територією України, за винятком випадків, установлених авіаційними правилами України. Порядок подання запиту щодо видачі такого дозволу, умови та порядок його видачі встановлюються авіаційними правилами України.

Правовий режим повітряного простору України врегульований Повітряним кодексом України, прийнятим Верховною Радою України 19 травня 2011 року Відповідно до ст. 2 Повітряного кодексу України їй належить повний і винятковий суверенітет над повітряним простором України, а структура повітряного простору, порядок її формування та зміни, правила користування повітряним простором відносяться до компетенції держави. Повітряні коридори встановлюються для перетинання державного кордону України, закриті зони, зони обмеження польотів та інші. Про всі обмеження з використання повітряного простору України всім заінтересованим особам повідомляють через канали систем аеронавігаційної інформації, що за законом доступна для всіх повітряних просторів України. На іноземні повітряні судна, їхні екіпажі та пасажирів, на майно, що ввезене в Україну або що вивозиться за межі її території, поширюється дія паспортних, митних, валютних, санітарних, карантинних та інших правил, установлених чинним законодавством України.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 № 3393-VI // ВВР. – №48-49. – Ст. 536.
2. Про Державний кордон України: Закон України від 11 серпня 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.
3. Малєєв Ю. М. Міжнародне повітряне право: питання теорії та практики / Ю. М. Малєєв. – М., 2002. – 215 с.

УДК 347.8(094.4):339.923:061.1ЄС (043.2)

Корнєєв Ю. В.,

к.ю.н., доцент

Журавель Т. С.,

студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

ПОВІТРЯНИЙ КОДЕКС ЯК КРОК ДО СПІВРОБІТНИЦТВА З КРАЇНАМИ ЄС

Прийняття 19 травня 2011 року нового Повітряного кодексу України було одним з пріоритетів співробітництва у сфері транспорту на 2010 рік, визначених у Порядку денному асоціації між Україною та ЄС та однією з передумов підписання Угоди про спільний авіаційний простір. Крім того, Україна повинна враховувати міжнародні регуляторні вимоги у цій сфері, оскільки вона є повноправним членом Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO), Європейської конференції цивільної авіації (ECAC), Європейської організації з безпеки аеронавігації (EUROCONTROL) та є кандидатом в члени Об'єднаних Авіаційних Властей (JAA), частину повноважень яких було передано Європейській агенції з безпеки авіації (EASA).

У співробітництві України з країнами ЄС на повітряному транспорті великого значення має реалізація положень Повітряного кодексу. Він регламентує правові основи загальної діяльності на авіатранспорті, державного регулювання авіаційної галузі, використання повітряного простору України, що спрямоване на гарантування безпеки авіації, забезпечення інтересів держави і національної безпеки, процесу задоволення потреб суспільства та зокрема економіки країни у повітряних перевезеннях. Кодекс передбачає імплементацію законодавства України до вимог міжнародних організацій, зокрема щодо безпеки аеронавігації та захисту прав пасажирів. При цьому авіацію розділено на цивільну та державну. До цивільної авіації належать комерційна авіація (перевезення пасажирів та вантажів), виконання авіаційних робіт та авіація загального призначення – так звана "мала авіація", яка використовується з приватною метою та регулюється спрощеними